

Een inzender in *The Brit. med. Journal* ziet in de opmerking en het besluit een tegenspraak. De vereenigingen, die het besluit hebben genomen, tellen de meeste der ziekenhuisgeneesheeren onder hun leden. Hun eigen onbehoorlijke concurrentie dwingt collega's, die vaak even bevoegd zijn, bedelgeld aan te nemen, en daarna brandmerken zij diezelfde collega's. Uit koopmans-oogpunt is sixpence per consultatie misschien voordeelijker dan ziekenfondswerk en armenbehandeling, en naar evenredigheid van zijn inkomen betaalt de sixpence-patiënt waarschijnlijk meer dan de guinea-patiënt. Maar uit het oogpunt van ons beroep is het een treurig verschijnsel. Menig bekwaam man moet er toe afdalen, als goede raadgevers hem niet terughouden, omdat hij geen geld heeft om een „goede praktijk” te koopen, wat in Duitschland in strijd wordt geacht met de goede zeden, terwijl tal van openbare en private lichamen er op uit zijn, hem uit te plunderen. Misschien vindt hij sixpence contant beter dan een hooger bedrag in zijn boek. Als de poliklinieken, behalve voor consultatieve doeleinden, worden opgeheven, is het euvel in zijn wortel aangetast.

De redactie merkt hierbij aan, dat de six-penny-doctor dan toch ook een onbehoorlijke concurrentie aandoet aan de collega's, die het even moeilijk hebben. De ziekenhuis-doktoren zijn niet vrij in het verrichten of nalaten van polikliniek-werk, anders zouden zij het zeker niet doen. PINKHOF.

INGEZONDEN.

ZENUWZIEKTEN EN SPIRITISME.

Het is een bekend feit, dat, waar in onzen tijd gewezen wordt en gevraagd wordt naar de oorzaken der toenemende nervositeit, zenuwziekten en krankzinnigheid, wij ons tevreden moeten stellen met min of meer vage aanduidingen. Wij hebben ons nog niet goed aangepast: de tijd, waarin stoom en electriciteit zulke ingrijpende veranderingen brachten in ons leven, is nog te kort voor het menschelijk geslacht om de daarmede gepaard gaande intensieve wijze van leven, het jagen, de onrust goed te knunen verduren. Intusschen een nauwkeurig antwoord geven, vermogen wij niet. Waar wij dan ook een scherp omschreven oorzaak kunnen opsporen, is het onze plicht te trachten deze onschadelijk te maken; ook al is het een klein onderdeel in het complex der aetiologische momenten.

Een dergelijke oorzaak voor het ontstaan van neurosen is zonder eenigen twijfel het spiritistisch onderzoek, zooals dat ook in ons land door veel meer leeken geschiedt dan oningewijden wel meenen.

Ook in de medische literatuur zijn tal van gevallen neergelegd, waarbij een direct causaal verband kon worden aangetoond tusschen krankzinnigheid en spiritistisch onderzoek (CHARCOT, JANET, GRAVELT, HENNEBERG, DONATH e. a.). Nu is het spiritisme in ons land zich aan het uitbreiden; de stille voortgang wordt door dengene, die er niet op let, niet opgemerkt, doordat de groote bladen het spiritisme niet gunstig gezind zijn en nimmer melding maken van spiritistische propaganda-lezingen. Deze worden niettemin zeer druk bezocht en de tafel danst er niet minder om.

Dat er evenwel in onzen tijd echte *neurosenkweekerijen* bestaan is in-treurig.

BRUSSE beschreef er een in de *Nieuwe Rotterdammer Courant* (7 April 1907) uitgaande van de vereeniging „Oud-Excelsior” te Rotterdam en DE SPIE deelde het door hem waargenomene mede in *De Telegraaf* (4 Mei 1907). Ook ik woonde een paar séances bij van de laatst bedoelde vereeniging „Lux et Veritas” (Kloveniersburgwal 100 Amsterdam) en wat ik er zag is een korte vermelding wel waard.

In het zaaltje, waar op den tweeden door mij bijgewoonden avond 35 personen aanwezig waren van beiderlei geslacht en allerlei leeftijd, maar meest van tusschen de 18 en 30 jaren, kregen acht verschillende personen (vijf jonge vrouwen en drie jonge mannen) heftige klonische krampen in de bovenste ledematen, één klaagde over stijve voeten, één meisje dreigde een hysterisch acces te krijgen en eindigde een auto-hypnotischen toestand, die tien minuten duurde, met een huilbui. De voorzitter of de secretaris „demagnetiseerde” het „medium” door strijkingen over het lichaam.

De naam neurosenkweekerij is dan ook volstrekt niet overdreven. De politie doet — overal waar gelegenheid gegeven wordt tot hasardspel — invallen; het is niet geoorloofd aanslagen te plegen op een andermans beurs. Het schijnt wel geoorloofd, dat gezondheid en geestkracht van jonge individuen bedreigd en geschaad worden door voor ieder uiterst gemakkelijk toegankelijke — soms geheel openbare — séances. Op kleine plaatsen laat men zich bij wijze van gezelschapspel zoo af en toe in met het houden van spiritistische proefnemingen, totdat al te groote zenuwachtigheid van een der deelnemers er een einde aan maakt; dit is mij van meer dan één geval bekend.

In het begin van de vorige maand verzond ik een verzoek aan de meeste zenuwartsen van ons land, om mij mededeeling te doen van hun bekende gevallen van schade op deze wijze veroorzaakt. Van verschillenden kreeg ik reeds antwoord en mededeeling van gevallen.

Intusschen komen lang niet allen, die den schadelijken invloed van het spiritistisch experiment bemerkten, bij den specialist; een deel houdt er uit zich zelf mede op, wanneer zij merken, dat hun gezondheid er onder lijdt; een ander deel komt bij den huisarts.

Daarom wend ik mij ook tot dezen met het verzoek mij hun gevallen te willen opgeven, waar het spiritistisch onderzoek als schadelijk aetiologisch moment moet worden aangenomen; in een latere publicatie zal van deze gegevens in extenso alleen worden gebruik gemaakt na gegeven toestemming. Eerst aan de hand van een uitvoerige casuïstiek kan met succes gewezen worden op de gevaren van het spiritistisch onderzoek voor den leek; een ernstige waarschuwing, misschien wettelijk verbod is hoog noodig; dat heeft mij reeds nu het resultaat der pas begonnen enquête geleerd.

Ten einde nog eens goed mijn bedoeling in het licht te stellen, herhaal ik hier, wat ik voor eenige dagen in de *Nieuwe Courant* schreef (30 Aug. 1907): „Ik bestrijd het spiritisme als geloof natuurlijk niet. Wie meent, dat hij na zijn dood met de achtergeblevenen in betrekking kan blijven door middel van een tafel, hindert niemand. Zijn er werkelijk nog *natuurlijke onbekende krachten*, dan dient rustig door wetenschappelijk gevormde onderzoekers (zooals thans in Italië gebeurt) de oorsprong en het wezen dier kracht of krachten nagegaan te worden; de geestenhypothese, het eigenlijke spiritisme, dat ter verklaring dient, is zoo onwetenschappelijk mogelijk, daar het de ver-

klaring reeds vooropstelt, waar per se nog geen uitleg mogelijk is, ja eerst de feiten nog dienen gestaafd te worden.

Laten daarom de psychologen en psychiaters hun aandacht wijden aan de eigenaardige verschijnselen, die sommige menschen *schijnen* te kunnen voortbrengen; de leek blijve er af, evengoed als hij af moet blijven van stroomen van sterke spanning of ontplofbare chemische mengsels”.

Amsterdam, 1 Sept. 1907.

I. ZEEHANDELAAR.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

BERLIJN. — Voorkoming van besmetting in de scholen.

De Pruisische Kultusminister heeft de school-autoriteiten aangeschreven, de overbrenging van besmettelijke ziekten zooveel mogelijk tegen te gaan. Nauwkeurig moet op de zindelijkheid worden gelet. De klasselokalen moeten dagelijks tweemaal worden geveegd, wekelijks tweemaal worden geboend, en als zij ledig staan worden gelucht. De privaten moeten zoo noodig worden ontsmet. Een groote schoonmaak, ook van de plaats, moet driemaal in het jaar plaats hebben. Het drinkwater moet van tijd tot tijd bacteriologisch worden onderzocht. Kinderen of onderwijzers die aan besmettelijke ziekten lijden ook favus, kinkhoest, waterpokken, etterend trachoom, tuberculose met bacillenhoudend sputum, bof, en lyssa (!) — mogen de school niet bezoeken, eveneens personen, die van de meer gevaarlijke ziekten worden verdacht. Door de politie moeten de haar ter kennis komende ziektegevallen aan de betrokken schoolhoofden worden opgegeven. Ook huisgenooten van lijders mogen niet ter school komen, en de onderwijzers moeten zooveel mogelijk zorg dragen, dat de schoolgaande kinderen niet met de uitgeslotene op straat spelen. Aan de begrafenis van een kameraad of onderwijzer, die aan een besmettelijke ziekte is gestorven, mogen de leerlingen niet deelnemen. De toepassing van voorbehoedmiddelen (inenting, serum-inspuiting, keelspoelen) moet, waar noodig, worden bevorderd. Lijders aan niet etterend trachoom moeten op de school zooveel mogelijk afgezonderd worden gehouden. Spuwen op den grond moet worden tegengegaan. Komt in het schoolgebouw een geval van besmettelijke ziekte voor, dan moet het terstond worden gesloten (*Allg. med. Centralz.*).

WEENEN. — Phosphornecrose. Uit een onderzoek, door TELEKI verricht, blijkt, dat alleen in de lucifersfabrieken van Stiermarken en Bohemen in de laatste jaren 180 gevallen van phosphornecrose waren voorgekomen. Hij schat voor Oostenrijk het aantal gevallen der tien laatste jaren op 350 tot 400. Etteringen, uit de kaken voortgeleid naar de hersenen, zijn dikwijls de oorzaak van den dood, die in 15 tot 20 pCt. der gevallen als gevolg der ziekte intreedt. Volstrekt verbod van het gebruik van witte phosphor is het eenige voorbehoedmiddel (*Journal de Neurologie*).

CASSEL. — Epidemische convulsies. Een epidemie, die aan voorvallen uit oude tijden herinnert, heeft zich te Cassel voorgedaan. Twee Zweedsche dames hielden in een lokaal stichtelijke bijeenkomsten. Daar